

STATUTUL DE SEMIAUXILIAR AL VERBULUI A *URMA*

Elena Comes
Universitatea Ovidius Constanța

Le statut de semi-auxiliaire du verbe a urma (Résumé)

L'article propose une étude sémantico-syntaxique du verbe roumain *a urma* («suivre») dans ses emplois en tant que semi-auxiliaire temporel, dans des périphrases avec le subjonctif. La recherche porte sur les particularités sémantiques de ce verbe de déplacement (parcours spatial), qui a acquis un sens temporel dans des structures où il est employé comme semi-auxiliaire d'un autre verbe. La recherche vise l'identification de la spécificité de fonctionnement de ce semi-auxiliaire roumain à partir d'une étude comparative avec les verbes de déplacement du français, qui connaissent ce double emploi de verbes de déplacement et d'auxiliaires temporels.

Introducere

Ideea de a cerceta statutul de semi-auxiliar al verbului *a urma* s-a născut din abordarea contrastivă a unei probleme de gramatică franceză: constatarea capacității lui de a traduce, sub forma structurii *a urma* (prezent / imperfect) + *V(conjunctiv)*, forma temporală de viitor din limba franceză, construită cu auxiliarul *aller*. De exemplu, frazele:

(1) *Il va partir dans deux jours.*

(2) *Il allait partir deux jours après.*

pot avea ca echivalente românești:

(1') *Va pleca peste două zile, dar și: Urmează să plece peste două zile.*

(2') *Avea să plece peste două zile, dar și: Urma să plece peste două zile.*

Această proprietate am pus-o în legătură, prin comparație cu limba franceză, cu comportamentul unor verbe de deplasare, precum *aller* și *venir*, care, în franceză, au devenit semiauxiliare temporale, în structuri perfect constituite pentru exprimarea viitorului apropiat sau a trecutului recent.

Verbul *a urma* este de asemenea un verb care exprimă o deplasare, în sensul său primar, și anume sub formă de parcurs și în succesiune: "1. a merge în urma cuiva; *p.ext.* a pleca împreună cu cineva, a însoți" (DEX, 2). Printre sensurile sale derivate, remarcăm: "4.a veni, în timp, după cineva sau ceva (luându-i locul); a succeda; (...) 5. a duce mai departe un lucru început; a continua (...)", precum și valoarea de semiauxiliar înregistrată de dicționarul citat: "7. (Cu valoare de semiauxiliar) a trebui, a fi nevoie" (ibidem).

După cum se poate vedea, am reținut din definițiile de dicționar pe cele care se leagă de evoluția semantică a acestui verb din punctul de vedere care ne interesează în

acest articol – de la succesiunea spațială, la succesiunea temporală – în vederea identificării capacității lui de a exprima, pe de o parte, temporalitatea și, pe de altă parte, continuitatea, pentru ca, pe aceste baze, să putem explica evoluția lui către îndeplinirea unor funcții de semiauxiliar. Iar dacă este și semiauxiliar, ne propunem să identificăm ce tip de semiauxiliar:

- de mod? – cum este sugerat în DEX, 2 (fără exemple), sensul 7. “a trebui, a fi nevoie”
- de aspect? – cum apare în unele studii de gramatică, cu sensul de “a continua”
- sau de timp? – cum pare să indice echivalența cu structura franceză de viitor citată mai sus și care se leagă semantic de zona temporală în care se înscrie unul din sensurile verbului noțional *a urma*.

Într-adevăr, pornind de la exemple atestate, se poate constata că, alături de sensul său spațial, care a și generat un câmp semantic de spațialitate, verbul în discuție are, în paralel, un sens temporal, care a generat la rândul său un câmp semantic de temporalitate.

Se pot compara, în acest sens, cele două câmpuri semantice:

A URMA – SPATIAL

a urma “a păși în urma cuiva”
a pune pe urmele cuiva
a fi pe urma / pe urmele cuiva
a da de / a găsi / a pierde urma cuiva
a fi / a merge în urma cuiva
a fi / a merge / a rămâne în urmă
a veni din urmă
nici urmă de...

A URMA – TEMPORAL

a urma “a succeda cuiva”
a urma “a avea drept consecință”
pe urmă, până la urmă,
în cele din urmă
la urma urmei / urmelor
cel (mai) de pe / din urmă
ceasul de pe / din urmă
în urmă cu...
a lăsa ceva în urmă
urmare, următor, urmaș

(DEX, 2)

Statutul de semiauxiliar al verbului *a urma*

Considerăm că sensul temporal al verbului noțional *a urma* ar putea explica folosirea sa ca semiauxiliar temporal de succesivitate, în contextul unei aceleiași structuri specializate în acest sens, în care el însoțește verbe la conjunctiv (foarte rar, la infinitiv), ca în exemplele :

- (3) “Din clipa aceea am înțeles că stăteam sub un semn, că aveam, la rândul meu, un dosar, unul nevăzut, care *urma să mă însoțească o viață întreagă.*”
 (G.Liiceanu, p. 8)

(4)“Zilele acestea **urmează** ca lui Dan Petrescu să-i fie refuzată cererea pentru pașaport. Să fie chemat și judecat de biroul executiv al COM la Bibliotecă” (Monitorul de Iași, 14 martie 2003, p. 6)

(5)“Întrucât imobilul **urmează a fi demolat**, propunem ca prin organele locale ale administrației de stat să fie sprijinit pentru obținerea unui apartament în zona centrală a municipiului Iași” (Monitorul de Iași, 13 martie 2003, p.6)

În toate exemplele citate mai sus, în care structurile cu verbul în discuție sunt în mod evident gramaticalizate, nu putem parafraza **a urma** prin **a trebui** pentru a-i pune în evidență valoarea de semiauxiliar modal sugerată de DEX, 2. Dacă o putem face, eventual, în exemplul (3), constatăm că **trebuia** ar fi utilizat cu valoarea sa temporală de exprimare a posteriorității în trecut, pe care o semnalează, de altfel, pentru **a trebui** și **a avea** (modal), Valeria Guțu în cunoscutul articol despre semiauxiliarele de mod. (Guțu, 1956:68;71)¹

În toate aceste contexte și în multe altele din corpusul pe care l-am constituit în vederea acestei cercetări, verbul **a urma** apare mereu în astfel de structuri cu aceeași valoare temporală de ulterioritate, de vreme ce toate secvențele subliniate sunt parafrazabile prin structuri de viitor. Totuși, el nu este înregistrat în gramatici și în dicționare ca semiauxiliar temporal de viitor. Când este, sporadic, luat în discuție ca semiauxiliar, lingviștii care îl citează îl analizează doar ca semiauxiliar aspectual pentru exprimarea fazei mediane a unui proces, considerându-l sinonim, de fapt, cu **a continua** (într-o utilizare care ni se pare oarecum desuetă): **a urmat a șopti** (cf. Guțu-Romalo, 1961; Jordan & Robu, 1978, p.450); **urmează să repete poezia până ce o învață** (cf. Dimitriu I, 1999, p. 404). Acest sens aspectual nu se verifică însă în nici unul din exemplele noastre, parafraza cu **a continua** fiind imposibilă în toate contextele citate.

Singura mențiune a acestui verb cu o altă valoare de semiauxiliar (neanalizată de autori, dar implicită în context) apare, în cadrul bibliografiei pe care am consultat-o, la Jordan & Robu, în capitolul consacrat predicatului verbal compus, în care sunt citate, fără comentarii însă, și structurile: “**dinșii urmează a răspunde mâine; voi urmează (și urmași?) să plecați mâine**” (Jordan & Robu, 1978, p. 593); **Ion urmează să fie trimis în delegație** (ibidem, p. 594), în care folosirea adverbului temporal **mâine** exclude orice echivoc și orice parafrază cu **a continua**.

¹ Exemplele citate de Valeria Guțu pentru **a trebui** temporal: **Baba trebuia să-i dea unul din cai și apoi să-l lase să plece cu Dumnezeu** (Eminescu); **Asta fără îndoială, trebuia să-mi dea prestigiu și nobleță** (Sadoveanu); **Era necesar să fie așa, pentru că Lucia trebuia să moară** (Sadoveanu) (V.Guțu, 1956: 68)

Singurul dicționar care vorbește explicit de valoarea de semiauxiliar de timp a verbului *a urma* este DLRLC: “ *A urma* (...) 9. Tranz.(urmat de o completivă dreaptă, de un infinitiv sau de un conjunctiv) **Are valoare de semiauxiliar, dând acțiunii verbului următor o nuanță de viitor sau de necesitate** (s.n.), care decurge sau rezultă dintr-o acțiune anterioară” (DLRLC, vol IV). Exemplele citate de acest dicționar pentru a ilustra sensul de semiauxiliar temporal sunt:

Descoperirea voastră urma să dea (s.n.) *pe lângă fontă și un metal rar, care înlocuiește cositorul.* BARANGA; [*Mitropolitul*] *urma să treacă* (s.n.) *chiar în acea după-amiază, cu sobor de preoți și mare alai.* SADOV.; *Ziua a doua de Crăciun urmau s-o petreacă* (s.n.) *toți la Gogu.* REBR. (DLRLC, vol.IV)

Și totuși, verbul în discuție este destul de frecvent folosit cu această valoare de semiauxiliar temporal: în corpusul nostru, de exemplu, într-o singură carte, cea a lui G. Liiceanu, el apare cu această valoare de 8 ori, în 173 pagini, iar în exemplele din presă pe care le-am extras de pe internet sunt zeci de contexte cu această structură. Pe de altă parte, acest verb pare să îndeplinească condițiile pe care le identifică atât *Gramatica Academiei* (GLR, I) pentru semiauxiliare, cât și lucrarea recent publicată a lui Corneliu Dimitriu, *Tratat de gramatică a limbii române*, Iași, 1999.

În GLR, I, e vorba de semiauxiliarele de mod, singura categorie de semiauxiliare pe care o acceptă această gramatică pe baza faptului că acestea se definesc nu numai prin trăsături semantice, ci și gramaticale:

“*Atît verbele de modalitate, cît și cele de aspect se disting prin conținutul semantic corespunzător celor două semnificații; cele de modalitate se disting uneori și prin anumite caracteristici gramaticale. Întrucît, din cele două clase de verbe menționate, numai cele de modalitate sînt caracterizate din punct de vedere gramatical, în gramatică ne vom ocupa numai de ele*” (GLR, I, p. 204)

Nu avem intenția să intrăm în polemica care a agitat spiritele de-a lungul anilor în ceea ce privește existența sau non existența semiauxiliarelor de aspect, credem, dimpotrivă, că argumentele aduse de C. Dimitriu în *Gramatica limbii române explicată. Morfologia*, Iași, 1979 sunt solid formulate (cf. C.Dimitriu, 1979, pp.195-203) și servesc foarte bine « cauza » acestei categorii de semiauxiliare, semiauxiliare pe care le recunosc, de altfel și alți lingviști în diferite lucrări anterioare celei a lui C. Dimitriu (v. Irimia, 1976 și 1983, Iordan & Robu, 1978, etc.) și care este în prezent general acceptate. Vom încerca doar să demonstrăm că verbul *a urma* este semiauxiliar temporal.

***A urma* – semiauxiliar temporal?**

Problema care se pune încă de la început este, credem, cea a recunoașterii de către lingviști a existenței semiauxiliarelor de timp în limba română. În acest sens nu am găsit, practic, în bibliografia consultată decât mențiunea din DLRLC citată mai sus și opinia lui Dumitru Irimia, care înregistrează această categorie de semiauxiliare în lucrarea sa din 1979, *Structura gramaticală a limbii române. Verbul*, Junimea, 1976, remarcând valorile temporale ale structurilor de tipul: *a fi / a avea* + Conjunctiv, care,

în anumite contexte, exprimă fie “**posterioritatea** din perspectiva trecutului” (exemplele autorului: “... *pînă ce să-mi iau măsurile pentru ce era să fie mai tîrziu...*[Hogaș], “*Pînă atunci mai avea să treacă multă vreme.* [Slavici]), fie **simultaneitatea** (exemplul autorului : “*Cînd fu să ies pe ușă, sună telefonul*) (Irimia, 1976, p.154) Același autor analizează într-o lucrare ulterioară (*Structura gramaticală a limbii române. Sintaxa*, Junimea, 1983), în cadrul predicatului verbal compus, toate trei tipurile de semiauxiliare: de modalitate, de aspect și de temporalitate – singurul exemplu înregistrat pentru semiauxiliarele de temporalitate fiind unul cu verbul *a avea*: “*Firește, gîndea, chiar la moarte n-aveam să fim condamnați, dar nici iefin n-aveam să scăpăm...*” [M.Preda] (Op.cit., p. 71)²

Care ar putea fi statutul verbul *a urma* din această perspectivă? Ne propunem mai întâi să demonstrăm că în anumite structuri el poate fi semiauxiliar, pornind de la caracteristicile semiauxiliarelor de mod, stabilite de GLR, I și de la cele ale semiauxiliarelor, în general, propuse de Corneliu Dimitriu în *Tratat de gramatică al Limbii Române*, vol.I, iar apoi încercăm să identificăm tipul de semiauxiliar pe care îl reprezintă, pentru că simpla valoare de semiauxiliar de aspect pentru exprimarea continuității remarcată în lucrările de gramatică consultate nu ni se pare suficientă.

Dacă discutăm numai exemplul citat mai sus din una din cele mai recente lucrări din domeniu, *Tratat de gramatică al Limbii Române*, de Corneliu Dimitriu, constatăm descrierea cel puțin insuficientă a valorii de semiauxiliar a acestui verb. Astfel, în exemplul deja citat : (*el*) *urmează să repete poezia pînă ce o învață*, în care *a urma* este considerat de autor ca exprimând sensul de “a continua”, deci avînd valoare de semiauxiliar de aspect pentru exprimarea continuității, ni se pare că verbul în discuție nu mai are, în prezent, sensul aspectual identificat de autor, ci, mai degrabă, sensul temporal de viitor: “va repeta / o să repete poezia pînă ce o învață” (chiar dacă valoarea aspectuală identificată se poate, eventual, suprapune celei temporale). În sprijinul acestei afirmații, aducem exemple în care continuitatea nu poate fi nicidecum invocată într-o astfel de structură: și anume atunci când e vorba nu de verbe durative ca *a repeta*, care pot, eventual, accepta lectura aspectuală de continuitate, ci de verbe momentane, care resping categoric o astfel de lectură: *a pleca*, *a sosi*, *a intra*, *a ieși*, etc. Poate oare *a urma* să exprime continuitatea, deci faza mediană a procesului, în contextul acestor verbe, care exclud ideea de fază de proces de vreme ce sunt momentane ? Structuri ca (*el*) *urmează / urma să plece / să sosească la ora 3*, sau: (*el*) *urmează / urma să intre în scenă / să iasă din scenă*, etc. nu pot fi interpretate în nici un caz decât temporal, ca forme de viitor. (Testarea acestui verb ca auxiliar de aspect cu sensul de „a continua” este imposibilă în astfel de cazuri: *(*el*)

² În *Tratat de gramatică a Limbii Române*, I, 1999, C. Dimitriu demonstrează că această folosire a verbului *a avea*, desemantizat, îl apropie mai degrabă de statutul de auxiliar, și îl exclude, deci, din categoria semiauxiliarelor (op.cit., p.403-404)

*continuă să plece / *continuă să sosească / *continuă să intre / *continuă să iasă* etc.)³

Presupunem că înregistrarea acestui semiauxiliar ca aspectual de continuitate în gramaticile citate se bazează pe selectarea lui în eşantioane de texte literare mai vechi, în care **a urma** este folosit foarte frecvent cu sensul noțional de “a continua”, iar ca semiauxiliar aspectual, cu aceeași valoare de indicator de continuitate și deloc cu valoarea temporală pe care am identificat-o în texte mai recente (am verificat acest lucru pe un text mai extins din Rebreanu: într-un eşantion de 250 de pagini, acest verb apare de sine stătător cu sensul spațial în 3 contexte, cu sensul temporal în 3 contexte, cu sensul “a continua” în 9 contexte, iar ca semiauxiliar de aspect care exprimă continuitatea într-un singur context: “Nu răspunse nimic Anei, ci **urmă să privească** cu jind la ceata flăcăilor care închinau cu rachiu sau aprindeau țigări, Rebreanu, p.21)

S-ar părea că valoarea de semiauxiliar temporal a acestui verb este mai recentă decât cea de semiauxiliar aspectual și că este considerată destul de marginală, de vreme ce nu este descrisă în gramatici și dicționare.

Și totuși în eşantionul nostru de lucru, care cuprinde texte din ziare dau texte literare și științifice scrise în ultimul deceniu, am putut identifica destul de frecvent această valoare de semiauxiliar temporal a verbului în discuție.

Pornind de la toate observațiile de mai sus, presupunem că verbul **a urma** are în prezent un statut de semiauxiliar temporal și ne propunem să-l analizăm ca atare în cele ce urmează.

Amintim că semiauxiliarele (de mod) sunt definite sintactic și semantic în Gramatica Academiei, prin faptul că: “... constituie împreună cu alte verbe (la supin, la infinitiv sau la conjunctiv, sinonim cu infinitivul) un complex cu sens unitar la care participă în mod inegal cele două elemente. Semantic, rolul principal revine formei nominale sau conjunctivului; gramatical, rolul principal revine verbului cu sens modal, care poartă semnele predicativității, indică momentul, modalitatea acțiunii și, de cele mai multe ori, persoana.” (GLR, I, p. 204)

După cum se poate remarca, toate elementele acestei definiții le putem aplica structurilor formate din **a urma + Vconjunctiv/infinitiv**: sunt structuri complexe cu sens unitar, în care conjunctivul sau, mai rar, infinitivul introduc sensul lexical (procesul care va avea loc) iar semiauxiliarul introduce sensul gramatical de viitor.

³ O altă interpretare posibilă a verbului semiauxiliar **a urma** ar fi aceea de semiauxiliar de aspect pentru faza anterioară sau preparatorie a unui proces, dacă suntem de acord cu clasificarea fazelor proceselor propusă de Marc Wilmet (v. “Aspect grammatical, aspect sémantique, aspect lexical: un problème de limites”, in *La notion d’aspect*, Paris, Klincksieck, 1980), care consideră că trebuie identificate 5 faze ale proceselor: anterioară, incipientă, mediană, finală și posterioară. În acest sens, verbul în discuție ar aparține unei subclase de semiauxiliare de aspect de tipul: *a se pregăti să, a fi pregătit să, a fi gata să* etc.

Pornind de la această definiție, putem spune că structurile cu diferite tipuri de semiauxiliare sunt identice, ceea ce le deosebește fiind numai informația legată de categoria verbală pe care o exprimă: modalitate, aspect sau timp – a se compara în acest sens: *poate /trebuie /vrea/... să scrie un roman* (structuri cu semiauxiliare modale) // *începe /se apucă /continuă/... să scrie un roman* (structuri cu semiauxiliare aspectuale) // *urmează /urma /avea ... să scrie un roman* (structuri cu semiauxiliare temporale).

O particularitate de construcție a structurii pe care o discutăm este faptul că semiauxiliarul este folosit cel mai adesea unipersonal, invariabil (chiar dacă ar putea fi citate, sporadic, și forme personale, precum exemplul citat de DLRLC: *Ziua a doua urmau s-o petreacă toți la Gogu*[Rebreanu]). Totuși acest caz de semiauxiliar unipersonal nu este singular de vreme ce *trebuie*, ca verb impersonal se află în aceeași situație și, mai ales, de vreme ce *a-i veni* ca semiauxiliar modal (*îmi/ îți/ îi/ ne/ vă/ le venea să...*) sau *a fi* ca semiauxiliar modal (în structuri de tipul *nu-mi/-ți/-i/ ne/ vă/ le era a lucra*) se comportă ca și semiauxiliarul temporal *a urma*: toate aceste verbe sunt personale când au sens de sine stătător și unipersonale când sunt folosite ca semiauxiliare.

Având în vedere toate considerentele de mai sus, ni se pare îndreptățită introducerea printre semiauxiliare și pe cele temporale, deoarece ele corespund criteriilor de identificare propuse pentru semiauxiliarele modale de Gramatica Academiei.

Alte argumente în acest sens, ne furnizează lucrarea recentă a lui C.Dimitriu, frecvent citată în articolul de față: *Tratat de gramatică a Limbii Române*, vol.I. Autorul include printre semiauxiliare verbul în discuție (pp.398, 401, 402, 404), deci *a urma* îndeplinește condițiile de semiauxiliar menționate de autor (“insuficiență semantică”, “valența din dreapta satisfăcută de conjunctiv sau infinitiv”, sens gramatical pertinent)⁴, numai că-l consideră tot timpul drept semiauxiliar de aspect pentru continuitate și-l plasează în toate cazurile în serie cu *a continua*.

Din studierea atentă a contextelor actuale în care apare acest verb în poziție de semiauxiliar, rezultă însă că sensul gramatical pe care-l introduce nu mai este cel aspectual de continuitate, pe care vorbitorul actual îl resimte mai degrabă desuet, ci un altul care se impune din ce în ce mai mult și care exprimă valoarea temporală de viitor.

⁴ Redăm textul autorului, în care sunt menționate aceste condiții: “...**toate** verbe semiauxiliare – dar numai atunci când au calitatea de semiauxiliare – sînt **insuficiente**, avînd fie una, fie două **valențe obligatorii** (a căror satisfacere condiționează existența unei comunicări minime stabile) ce pot fi, în varainta obiectivă a topicii dominante și libere la stînga și/sau la dreapta semiauxiliarului respectiv: Valențele obligatorii pot fi satisfăcute, la verbele semiauxiliare, numai de **nume** (substantive și substitutele lor pronominale și numerale) neprecedate sau precedate de prepoziții, de adjective de proveniență verbală sau de verbe: **ei/doi** pot MERGE, **cartea** trebuie CITITĂ etc. (C.Dimitriu, 1999, p. 399).

Argumentele noastre pentru demonstrarea statutului temporal al acestui semiauxiliar, apt să exprime succesivitatea temporală, și anume ulterioritatea acțiunii verbului la conjunctiv (sau infinitiv) pe care-l însoțește, față de un reper constituit de momentul enunțării sau de un alt moment exprimat în context, sunt următoarele:

1. Acest tip de structură se află în relație de parafrază cu viitorul (deci sunt parasonime): în toate situațiile structura **a urma** (temporal) + **Vconjunctiv/infinitiv** poate fi înlocuită cu viitorul construit cu auxiliarele specifice acestei forme verbale: *a voi* sau *a avea* (testul poate fi aplicat tuturor structurilor subliniate din exemplele citate în articol)
2. În structura pe care o discutăm semiauxiliarul acceptă, practic, o mare varietate de forme verbale, dar nu și viitorul, tocmai pentru că exprimă ea însăși un viitor – nu se poate spune **va urma să treacă pe la noi astă-seară* ci: *urmează să treacă...* De altfel, în corpusul nostru nu am identificat niciodată o asemenea folosire la viitor a semiauxiliarului, în ciuda faptului că am putut înregistra în structura pe care o analizăm diverse forme verbale pentru semiauxiliarul în discuție: prezent, imperfect, condițional, gerunziu:

(6) “*Vreme de doi ani, Simone a venit la spital zi de zi. La un moment dat, spunându-i că urmează să treacă pe la “Ionești”, l-a întrebat într-o doară pe Cioram dacă are să-i transmită ceva lui Eugène.*”(G. Liiceanu, p. 56)

(7) “*De astă dată “fierul roșu” nu se abătea asupra unui bărbat care ținuse în mână spada, ci asupra unei femei și a vorbelor ei, iar tortura urma să aibă loc, în acest sfârșit de secol XX, în propria-i casă.*”(G.Liiceanu, 100)

(8) “*... acest sens contextual, care ar urma să reprezinte comunicarea dorită de vorbitor despre nume, nu poate apărea decât dacă semiauxiliarul este asociat cu infinitivul ...*” (C. Dimitriu, 1999, p.409)

(9) “*Felul acesta al cuiva de a se insinua în tine printr-o parte a lui – chipul, vocea, felul de a gândi – nu face decât să-ți deschidă fînța către momentul unor întâlniri viitoare, când ajungi să-l cunoști pe celălalt “în carne și oase”, abia atunci urmînd ca relația ta cu el să se așeze în adevărul ei.* (G.Liiceanu, 89)

3. În structura pe care o studiem, se poate remarca incompatibilitatea dintre statutul de semiauxiliar al verbului *a urma* și formele verbale de aspect perfectiv sau de aspect “accompli”: acest semiauxiliar nu apare niciodată la perfect simplu, la perfect compus sau la mai mult ca perfect : aspectul global, non secant al perfectului simplu sau cel de “accompli” al perfectului compus și al mai mult ca perfectului fac imposibilă gândirea acestor forme verbale ca deschidere spre partea dreaptă a axei cronologice, ca deschidere spre virtual și deci spre viitor: este încă

un argument în favoarea valorii temporale de viitor a structurii pe care o analizăm. În schimb, în corpusul nostru de contexte, semiauxiliarul în discuție apare frecvent la *prezent* (17 ocurențe în 32 texte INTERNET), *imperfect* (8 ocurențe în 68 texte INTERNET), *gerunziu* (11 ocurențe în 386 texte INTERNET), *condițional prezent* (8 ocurențe în 68 texte INTERNET) și chiar *condițional trecut*, datorită semului [+virtual] din semantismul său și în ciuda valorii aspectuale de „accompli”, deoarece condiționalul trecut nu exprimă decât un „accompli” virtual (11 ocurențe în 48 texte INTERNET).

4. Structura pe care o analizăm se află în relație de compatibilitate cu secvențe circumstanțiale de ulterioritate: în toate situațiile structura **a urma** (temporal) + **Vconjunctiv/infinativ** acceptă explicitarea raportului temporal de ulterioritate prin diferite structuri circumstanțiale – astfel de structuri sunt implicate în majoritatea exemplelor deja citate și explicite în contextele (4): **zilele acestea**, (9): **întâlniri viitoare**, precum și în contextele de mai jos:

(10) “*Aceste vorbe au fost puse în gura lui Ceaușescu. Le rostise în 1977, pe aleea de trandafiri din grădina vilei sale de pe bulevardul Primăverii. Îi fuseseră adresate generalului de Securitate Ion Pacepa, cel care urma să defecteze la câțiva ani de zile după aceea.*” (G.Liiceanu, 99)

(11) “*Se întâmplă ceva ciudat, neobișnuit cu Monica Lovinescu și cu Virgil Ierunca: ei își trăiesc, în viață fiind, posteritatea. Într-un fel, au lucrat pentru un moment al istoriei care, potrivit calculelor lor, urma să survină după ce ei n-ar mai fi fost.*” (G.Liiceanu, 103)

(12) “*Sicriul a fost pus pe cele două bîrne așezate transversal peste groapă, iar groparii și-au petrecut frînghiile pe sub capetele lui, urmînd ca, după înlăturarea bîrnelor, să-l coboare încet pînă în fundul gropii*” (G.Liiceanu, 134)

Dacă argumentele expuse în studiul nostru sunt suficiente pentru dovedirea statutului de semiauxiliar de timp al verbului **a urma** în structurile descrise, atunci nu încapem îndoială că trebuie admisă existența unor astfel de semiauxiliare în limba română, printre care se numără atât verbul discutat cât și **a trebui**, cu sensul temporal remarcat de Valeria Guțu, **a avea** și **a fi**, cu sensurile temporale remarcate de D. Irimia, precum și, eventual, un verb ca **a rămâne**, de exemplu, în context cu conjunctivul (*rămâne să stabilim / să vedem, / să ne înțelegem* etc.).

Concluzii

În urma studierii statutului actual al verbului **a urma** ca semiauxiliar în contextul unui conjunctiv sau, mai rar, al unui infinitiv, am constatat evoluția sensului său de la o valoare semantică aspectuală care exprimă continuitatea unui proces

durativ, resimțită de vorbitorii actuali ca desuetă, spre o valoare semantică temporală, care se impune tot mai mult în limba română actuală și care exprimă ordinea temporală a proceselor, succesiunea lor și mai ales raportul temporal de ulterioritate. În acest tip de structură, avem de-a face, deci, cu o *formă de viitor*, care se impune tot mai mult deoarece aduce o informație în plus față de celelalte forme de viitor existente în limba noastră: viitorul cu semiauxiliarul *a urma* exprimă, în plus, ideea de *necesitate* : prezintă un proces care *se va produce în mod necesar* deoarece “decurge sau rezultă dintr-o acțiune anterioară” (DLRLC) – acest sens se datorează semantismului verbului în discuție, care, pornind de la succesiunea temporală, a căpătat și sensul de “a avea drept consecință” (DEX): raportul cauză-consecință fiind mai puternic impregnat de necesitate decât simpla succesiune temporală.

BIBLIOGRAFIE

- DIMITRIU, C., 1979, *Gramatica limbii române explicată. Morfologia*, Editura Junimea, Iași.
 DIMITRIU, C., 1982, *Gramatica limbii române explicată. Sintaxa*, Editura Junimea, Iași.
 DIMITRIU, Corneliu, 1999, *Tratat de gramatică a Limbii Române. Morfologia*, Institutul European, Iași.
 GLR, I = *Gramatica limbii române*, vol.I-II, 1966, ediția a II-a revăzută și adăugită, Editura Academiei, București.
 GUȚU, Valeria, 1956, “Semiauxiliarele de mod” in *Studii de gramatică*, vol. I.
 GUȚU-ROMALO, Valeria, 1961, “Semiauxiliare de aspect”, in *Limba română*, nr.1.
 IORDAN, Iorgu & ROBU,Vladimir, 1978, *Limba română contemporană*, Editura Didactică și Pedagogică, București.
 IRIMIA, Dumitru, 1976, *Structura gramaticală a limbii române. Verbul*, Junimea, Iași
 IRIMIA, Dumitru, 1983, *Structura gramaticală a limbii române. Sintaxa*, Editura Junimea, Iași.

DICȚIONARE

- DEX: *Dicționarul explicativ al limbii române*,ed. a II-a, 1996,Editura Univers Enciclopedic, București.
 DLRC: BREBAN, V., 1980, *Dicționar al limbii române contemporane*, Editura Științifică și Enciclopedică, București..
 DLRLC: *Dicționarul limbii române literare contemporane*, 1957, Editura Academiei R.P.R.

TEXTE DE REFERINȚĂ

- LIICEANU, Gabriel, 2001, *Declarație de iubire*, Editura Humanitas, București.
 REBREANU, Liviu, 1970, *Opere*, 4, Editura Minerva, București.
Monitorul de Iași, col. martie 2003.
 22.*Săptămânal independent de analiză politică și actualitate culturală*, col. martie 2003.
 Texte INTERNET: <http://srd.yahoo.com/S> Web Directory News Yellow Pages.

